

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 - GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abbon. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel: 6845 41

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

=====
nadruk verboden

21e jaargang nr.18

=====
24 december 1976

x in de kantlijn betekent de vraag

" " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Het zal u bekend zijn, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Ons onderwerp voor heden zal actueel moeten zijn. Indien u het daarmee eens bent tenminste. Wij zouden b.v. iets kunnen zeggen over het komende jaar:

1 9 7 7
=====

Een prognose ligt daarbij niet in mijn bedoeling. Maar wanneer je probeert de mogelijkheden van de toekomst enigszins te overzien, kun je uitgaan van alles, wat reeds bestaat.

Er blijken dan op de wereld enige factoren te bestaan, waarmee je zonder meer rekening zult moeten houden, indien je de toekomst wilt bezien. Enkelen daarvan hebt u reeds zelf leren erkennen.

Opvallend is de wijze, waarop b.v. Carter probeert, pragmatisch als eens D' 66, zich een regering te vormen. Het resultaat hiervan is voor het geheel van de wereld van een grotere betekenis, dan men mogelijk zou menen. Want de wijze, waarop de V.S. in de komende tijd gaan ageren en reageren, zal mede van belang, soms zelfs beslissend belang, kunnen zijn voor de gang van zaken in de gehele wereld. Belangrijk is daarbij de verhouding met Rusland en China.

Beide landen zijn "rood" en kunnen toch elkaars bloed wel drinken. Maar als het er opan komt, bezitten zij een gezamenlijk geloof, dat hun acties in sterke mate gaat bepalen.

De opzet van Carter doet op het ogenblik zeer verstandig aan. Maar zijn grootste belangstelling schijnt voorlopig uit te gaan naar een gezondmaken van de dollar. In de buitenlandse politiek schijnt hij geneigd te zijn zich zoveel mogelijk uit de niet-amerikaanse delen van de wereld terug te trekken en toch gelijktijdig, waar mogelijk, zijn politieke invloed te behouden of zelfs te doen toenemen.

Carter zal geneigd zijn hierbij meer nadruk te leggen op persoonlijke relaties, persoonlijk ingrijpen, dan op weggeef-programma's en militaire manoeuvres, waarbij de V.S zelf direct betrokken zijn.

Dit betekent wel, dat hij in de wereld wat zwakker komt te staan en zeker kan dit op de duur betekenen, dat de internationale handelsrelaties gestoord worden.

Voorals t.a.v. de derde wereld zullen de gevolgen niet altijd even goed zijn. De keuze, die men reeds nu in bepaalde opzichten gemaakt heeft, zijn, ook al doet men voorlopig of alles bij het oude zal kunnen blijven, voor de rest van de wereld niet bepaald gunstig.

Men zal er rekening mee moeten houden, dat dit alles reeds in de 9e en 10e maand van 1977 voert tot grote moeilijkheden. Reeds voordien zullen de handelingen van groepen uit het ambtenarenapparaat Carter heel wat moeilijkheden bezorgd hebben.

Dit alles wettigt de konklusie, dat de wereldeconomie nog wankeler zal worden, dan tot op heden reeds het geval is. Voor landen als Nederland maakt tegenover dit alles echter niet alles uit. Er zijn ook meer gunstige kanten aan de zaak.

Zo schijnt het tot op heden, dat men tegenover enkele gesloten blokken van derde landen staat. In de praktijk is dit zeker niet waar. Zoals zich op het ogenblik binnen de OPEC een machtsstrijd aan het ontwikkelen is, zo zien wij dergelijke invloeden en overwegingen eveneens een rol spelen in de groepen, waarin afrikaanse of zuid-amerikaanse landen zich hebben verenigd.

Het gaat de leiders van dergelijke landen en groepen er meer om uit te maken, wie wel de belangrijkste onder hen is dan om feitelijk verandering in de toestand te brengen. Voor het westen is het belangrijkste hierbij wel, dat grondstoffen in verhouding minder in prijs stijgen.

Voor de dames een mogelijk aangename mededeling: Tegen het einde van 1977 zal de koffieprijs op de wereldmarkt aanmerkelijk lager zijn dan op dit ogenblik. Ik weet alleen niet zeker, of de koffiebranders u dit prijsvoordeel onmiddellijk door zullen gaan geven.

Wanneer je kijkt naar de situatie, waarin z.g. rijke landen als west-Duitsland, Zwitserland en Nederland verkeren, dan valt op, dat zij een z.g. harde valuta hebben. Dit lijkt u misschien een voordeel, maar in feite brengt dit nadelen met zich.

De landen zullen grote exportmoeilijkheden kennen, terwijl het hen niet altijd mogelijk zal zijn hun import te beperken. In de EEG zou dit voor grote verdeeldheid kunnen zorgen. Reacties van landen als Frankrijk en Italië zullen voor de andere partners vaak allesbehalve aanvaardbaar zijn.

Het ziet er overigens ook naar uit, dat binnen de Nato vele moeilijkheden op gaan treden, omdat vele landen - en zeker niet alleen uw land - de kosten van hun deel in het bondgenootschap graag aanmerkelijk willen verminderen. Geschillen lijken mij onvermijdelijk en ik acht het zeer waarschijnlijk, dat ook hier kreten gaan klinken, die zeggen: Lunstime is over.

De situatie in Nederland zelf kan kort omschreven worden als een klimmende reeks van conflicten bij een zeer wisselvallige conjunctuur.

Hierbij zullen vaak zeer veel mensen op korte termijn werkeloos worden, maar elders kan gelijktijdig opeens een toename van de vraag naar arbeidskrachten ontstaan. Opvallend bij dit alles is voor mij, dat alle kostbare maatregelen, die de regering neemt om de werkeloosheid te doen verminderen bij dit alles niet van beslissende, soms niet eens van enige invloed zal zijn.

De werkelijke conjunctuurveranderingen worden van buitenaf bepaald. Afname van werkeloosheid kan voornamelijk worden bereikt door een juister verdelen van de beschikbare arbeid en daarnaast een verschuiving van de werkgelegenheid in de richting van de dienstensector.

Er zijn n.l. vele werkelozen, die wel degelijk werk kunnen verrichten, dat inderdaad voor de gemeenschap hard nodig is, maar waarvoor op het ogenblik nog niemand werkelijk belangstelling heeft.

Pogingen om bijstand e.d. wat terug te draaien, lokken natuurlijk veel verzet uit. Voor mij is dit een wat vermakelijk schouwspel, omdat niemand schijnt te willen beseffen, dat waar niets is, niemand ook iets kan krijgen.

Zou men te royaal verdergaan in de sociale sector, dan is het punt, waarop geen middelen voor enige uitkering meer aanwezig zijn dichterbij, dan men kan denken.

Gezien de vele conflicten, die hiermede verbonden zijn, is ook dit niet bepaald aan aangename situatie. De politieke toestand in uw land is ook al erg moeilijk geworden.

De VVD heeft een grote dwaasheid uitgehaald, omdat zij meende hierdoor het CDA later gemakkelijker te kunnen benaderen. Een groot deel van de VVD-stemmers zijn op het ogenblik dan ook wat huiverig geworden voor het optreden van deze volksvertegenwoordigers. Het gevolg zou kunnen zijn, dat men in zetels zal moeten betalen voor de beslissing, die de fractie in de eerste kamer heeft genomen.

Ook het CDA zit er niet al te goed voor, ook al is hier de interne verdeelheid feller en van meer principiële aard dan bij de VVD het geval was. Indien in de VVD vooral de teleurstelling van een groot aantal kiezers een rol speelt, zal het geschil in het CDA verbandhouden met de heer van Agt en diens optreden.

De wijze, waarop de man een ieder de wet tracht te stellen en altijd weer zijn geweten boven de democratie plaatst, brengt steeds meer mensen er toe te vermoeden, dat deze man toch eigenlijk niet geschikt is voor premier.

Ook veel van de mensen, die de partijen stemden, die nu het CDA vormen, gaan uit van het standpunt: Democratie betekent, dat onze vertegenwoordigers datgene moeten doen, wat wij, de kiezers, van hen verlangen. Het is duidelijk, dat een figuur, die zijn geweten voor laat gaan boven de wil van de kiezers en zijn macht toch niet prijs wil geven, dubieus lijkt te zijn. Vele kiezers delen dit gevoel met een klein deel van de leiders binnen deze partij. Van groot belang is hierbij het feit, dat de heer van Agt voor de komende verkiezingen nog enige veren zal moeten laten.

De situatie bij de PvdA is eveneens veel moeilijker geworden. U hebt waarschijnlijk al gehoord, dat de heer den Uyl steeds vaker door volgelingen wordt uitgemaakt voor een "belegd brood-socialist".

Vele idealisten, die naar gematigd links neigen, zijn er bovendien van overtuigd, dat in de historie maar weinige linkse regeringen een zo rechts beleid hebben gevoerd als dit kabinet.

Een groot deel van de achterban is dan ook niet zonder meer bereid de partijleiding te volgen en zonder meer weer PvdA te stemmen. Zeker zullen vele kiezers, die niet met de partij verbonden zijn, ofschoon zij deze gemeenlijk wel stemmen, uitwegen elders gaan zoeken, of zich van stemming onthouden.

Naar ik aanneem, zal uw land dan ook bij de formatie van een nieuwe regering grote moeilijkheden kennen. Verder betekent dit, dat vele kleine partijen onverwacht sterk uit de strijd te voorschijn komen.

Of dit laatste gunstig is, betwijfel ik. Het meest waarschijnlijke resultaat zal zijn, dat er nog meer gekletst en nog minder gedaan wordt. Volgens mij betekent dit, dat in de komende tijd uw land met nog minder inzicht geregeerd zal worden dan in de afgelopen periode. En dat wil nogal wat zeggen.

De geestelijke ontwikkelingen in uw land zullen eveneens nogal wat eigenaardigheden vertonen en kunnen dienen als voorbeeld voor vele ontwikkelingen, die elders plaats vinden. Ik denk in dit geval aan landen als Portugal en Spanje, Griekenland en vele andere landen, die ik niet met name zal noemen.

Na een politieke polarisatie, die in het slop raakt door de economische ontwikkelingen, zal de agressie zich voornamelijk uiten in vormen van geestdrijverij, die je met enige goede wil een geestelijke polarisatie zou kunnen noemen.

Er ontstaan in alle landen steeds grotere tegenstellingen op basis van godsdienstige of morale overtuigingen. Denkbeelden en overtuigingen zullen de aanleiding worden tot grote geschillen, opstanden zelfs. Dit kan zelfs in uw land voorkomen, waar vele groepen zich niet neer wensen te leggen bij de dwang, die anderen op grond van geloof of overtuiging hen willen opleggen.

Staatsgrepen en opstanden zullen het komende jaar trouwens in rijke mate voorkomen. Nieuw is dit zeker niet. Wel valt op, dat Indonesië het gevaar van een staatsgreep niet zal kunnen voorkomen. Wel zal men de gevolgen daarvan weten te beperken.

Het zelfde geldt voor India, waar grote opstanden voor zullen komen. In Rood China slaat de ideële strijd, die nu nog voornamelijk achter de schermen wordt gevoerd, over naar het volk en kan voeren tot tegenstellingen en zelfs strijd tussen verschillende provincies.

Gezien de clan-idee, waarop dit China is opgebouwd, zijn dergelijke ontwikkelingen overigens zonder meer begrijpelijk. De werkelijke reden ligt in het feit, dat velen ook in dit land hun houvast zijn kwijt geraakt.

Japan krijgt eveneens grote moeilijkheden, mede door het uitlekken van steeds meer schandalen. Een wonderlijk resultaat is hier, dat bepaalde leiders van zowel rechts als linkse partijen zodanig in opspraak komen, dat enkelen van hen, naar ik vrees, daaruit zelfs konsekwenties trekken, die hun

spoedige aankomst aan onze zijden tengevolge zullen hebben. Ook hier dus vele en vaak onverwachte moeilijkheden.

In zuid-Afrika zal het geweld zeker niet afnemen of zelfs uitblijven. Dat kunt u trouwens wel op uw vingers uittellen. De toestand in Namibië blijkt echter meer een zaak te zijn van propaganda dan een werkelijk afzonderlijk geschil. Het werkelijke probleem ligt niet hier, maar in de gehele relatie blank-zwart, zoals die in zuid-Afrika en enkele andere gebieden nog steeds bestaat.

Hierbij behoeft u zeker niet alleen voor de zwarten partij te trekken. U moet wel beseffen, dat een betrekkelijk kleine, maar fanatieke groep "witmannen" proberen het blanke gezag en overwicht ten koste van alles te handhaven, waarbij zij steeds meer alle normen van menselijkheid uit het oog verliezen en zich zowel tegen zwart als gematigd blank keren met grote ferociteit.

Helaas voert dit tot aanslagen op en schade voor vele blanken, die zonder deze groep met de kleurlingen zeer goed en menselijk zouden kunnen samenwerken. Deze blanken zullen zich wel moeten weren tegen een toenemend gekleurd verzet, dat zich leert wapenen en bovendien grote economische schade zal berokkenen aan deze gebieden, daarbij zwart en blank gelijkelijktreffende.

Ik vind dit alles zeer betreurenswaardig, omdat de blanken in Afrika toch ook zeer veel goeds tot stand hebben gebracht en nog zouden kunnen brengen. Deze landen zouden als motor, als drijvende kracht, voor de ontwikkelingen in het geheel van Afrika kunnen functioneren, wanneer de verhouding tussen de rassen maar wat beter zou worden.

Israël bevindt zich ook het komende jaar nog in moeilijkheden. Zeer waarschijnlijk vinden grotere reeksen aanslagen in dit land zelf plaats, waarbij vermoedelijk de ergste in Jeruzalem en Haifa.

Het optreden van palestijnse groepen binnen de grenzen van dit land zelf neemt toe. Gelijktijdig zal echter de verhouding met de arabische wereld iets reëler en beter worden.

Waarop al deze zaken uit zullen lopen binnen het jaar 1977, kun je niet geheel voorzien. Wel kun je met zekerheid stellen, dat in dit verband landen als Tunis en Algiers betrokken zullen worden in geschillen, waarmede zij in feite niet veel te maken hebben. Het gaat hierbij in feite om de strijd tegen de Israëli's en bepaalde groepen zwarte staten.

Een aantal rampen is eveneens nabij. De aarde zal een aantal bevingen vertonen, waarvan de gevolgen soms ontstellend omvangrijk zullen zijn. Toch zullen, zover mij bekend, rampen van deze aard uw land niet onmiddellijk treffen.

Toch moet u niet denken, dat uw land, wat natuurgeweld betreft, er het komende jaar geheel ongeschonden vanaf zal komen, daar rond de Noordzee nogal het een en ander zal gebeuren. Ik voorzie meerdere stormvloed, die soms ernstige schade met zich brengen en grote stormen. Overigens, al is dat iets anders, op de Noordzee dreigt ook een reeks geschillen, die mogelijk het beste omschreven kunnen worden met de term "gewapende oorlog tussen vissers".

Wat dit laatste betreft hangt een groot deel van de ontwikkelingen overigens af van het gezonde verstand van degenen,

die alles theoretisch zo mooi weten te regelen, maar vaak vergeten, dat de mensen van de praktijk dergelijke mooie regelingen en verklaringen eenvoudig aan hun laars lappen.

Wanneer je zo een beeld van 1977 probeert te ontwerpen, ontstaat een beeld van een jaar, waarin zeer veel en toch in feite ook weer niets van werkelijk belang gebeurt. Zeker is er geen sprake van definitieve ontwikkelingen, of zelfs een ommekeer op politiek terrein.

Konflikten zullen in het komende jaar feller optreden (Cuba?) dan voorheen, maar voeren niet tot een oplossing of een snelle verandering van de situatie in de wereld.

Wat maakt het jaar dan belangrijk? Ik zou haast zeggen, dat dit het jaar wordt van de kooplieden en de dieven. Wat mogelijk aandoet als een sarcasme. Maar een groot deel van de ontwikkelingen in dit jaar zullen - of men dit nu openlijk wil toegeven of niet - in handen liggen van internationals. Deze zaken zullen in het komende jaar in feite bepalen, wat er op de wereld kan gaan gebeuren.

Wat dieven betreft: het zal in 1977 meer dan ooit duidelijk worden, dat op de meest zonderlinge wijze met allerhande gemeenschappelijke gelden wordt omgesprongen, wat in vele landen tot schandalen kan voeren, maar niets verandert.

Ik vermoed, dat een aantal van dergelijke schandalen o.m. in W.-Duitsland op de voorgrond komt. Ook uw land blijft zeker van dergelijke zaken niet geheel verschoond, maar in uw geval blijkt een doekje voor het bloeden, gevolgd door de mantel der liefde, veel te vermogen.

België heeft wat grotere moeilijkheden, maar de schandalen brengen geen werkelijke veranderingen teweeg. Frankrijk blijkt een bepaalde groep bedreigingen en moordaanslagen heeft uitgevoerd in het belang van een politieke partij en met voerheidsgelden wordt gefinancierd.

In Italië treden fascisten een tijdlang sterk op de voorgrond, al zullen zij steeds weer met bebloede koppen moeten afdruipten en ook in dit verband komen bepaalde manipulaties in het nieuws.

Al bij al een wat wonderlijk jaar. De geestelijke ontwikkelingen zijn echter dit jaar vooral innerlijk opvallender dan ooit. Wanneer je ziet, hoe mensen in een dergelijke periode van onrust en onzekerheid zich gedragen, blijkt een toenemend wantrouwen in en ongeloof betreffende alles, wat de openbare orde met zich brengt.

Ziet men, hoe steeds meer mensen zich daardoor naar meer ideële en geloofszaken gaan richten, dan vraag je je als geest onwillekeurig af, of dit niet een noodzakelijke werking is, zodat deze verwarring in de stoffelijke wereld een noodzaak was om een groot aantal mensen te kunnen richten op meer geestelijke zaken.

Nu meent u, dat ik hier vooral doel op het aantal mensen, dat seances e.d. zal bezoeken en mogelijk wrijft de penningmeester zich reeds in de handen met de gedachte, dat het dan wel snor zit met het ledental en zo.

Ik doel echter vooral op het volgende: Op het ogenblik, dat je in een wereld leeft, die je rationeel niet meer met enige hoop meent te kunnen benaderen, terwijl je stoffelijk geen voldoende zekerheid meer meent te kunnen vinden, terwijl je ook geen vertrouwen meer voelt te kunnen geven aan degenen,

die beweren je te kunnen leiden, moet je wel een andere richting van werken en denken zoeken. En in deze tijd denkt menigeen, zodra een ander zich aankondigt als een goed leider, onmiddellijk: hij heeft vergeten er mis voor te zetten.

Zonder enige zekerheid kan een mens van heden echter niet meer leven. Men zoekt dus een andere zekerheid en zal daarbij veelal een emotionele zekerheid nastreven.

Het zoeken naar een gevoelszekerheid betekent echter gelijktijdig een je omschakelen in de richting van allerhande gevoeligheden, die normalerwijze door de rede werden onderdrukt. De mensen zullen sensitiever worden en ook meer geneigd zijn in meer filosofische termen te denken en hun geloof meer los te zien van nut en macht, mogelijkheden tot maatschappelijke benadering en zelfs uitbuiting.

Men gaat, nu gevoelens belangrijker worden, sneller op basis van idealen handelen en denken, ook al is de aanleiding hiervoor in vele gevallen, dat dit voor het ik de enige mogelijkheid betekent zichzelf nog enigszins te kunnen respecteren in een wereld, waarin men in feite geen raad meer weet.

1977 is volgens mij, wat dit betreft, een opvallend jaar. Wij zien vele verschuivingen. In de grote godsdiensten zien wij kleinere groepen zich vormen, die intens werken en streven, daarbij tot de oorspronkelijke beginselen van hun geloof ook metterdaad terugkerende.

Ook bij mensen, die niet godsdienstig zijn, zullen wij een steeds grotere betrokkenheid kunnen zien t.a.v. inwijdingscholen, mysteriën, ook het spiritisme zelfs.

Alle fenomenen komen in de aandacht, die in staat zijn de mens weg te voeren uit een z.g. nuchtere wereld, waarin men omringd wordt door z.g. onontkoombare wetenschappelijke feiten.

Het voorkomen van rampen draagt dit maal tot de ontwikkeling in deze richting bij. Een ramp is een konfrontatie met het onontkoombare, het in feite toch onverklaarbare.

Wat je kunt een aardbeving wel verklaren, maar zodra de bodem onder je voeten begint te schokken en te deinen, blijken de verklaringen zinloos. Je ondergaat alleen nog maar, voelt je bedreigd door het onbekende.

Ook wanneer je geen gevolgen ondergaat hiervan, blijft er een schok van de psyche. Wanneer je eenmaal uit die schoktoestand ontwaakt, ben je nooit meer dezelfde mens, die je voordien waart. Mogelijk vindt u dit vreemd. Maar praat dan maar eens met b.v. de mensen in Anatolië. Die zullen u duidelijk maken, dat zij nooit meer dezelfde zullen kunnen zijn. En uzelf zoudt kunnen konstateren, dat enkel aardbevingen in deze streken meer veranderden in de mentaliteit van de doorsnee mens dan het beste sociaalgerichte beleid in 100 jaren tot stand had kunnen brengen.

Dergelijke psychische veranderingen zijn zeer belangrijk, omdat zij gelijktijdig een verschuiving betekenen van de geldende problemen in de wereld. De problemen zijn niet meer voornamelijk economisch - zelfs de politiek is in zekere zin vooral een weerspiegeling van economische noodzaken.

De situatie spitst zich steeds meer toe op de mens zelf en zijn innerlijk bestaan, de wijze, waarop hij dit innerlijk bestaan met groepen van zijn medemensen kan beleven.

Ik meen, dat het einde van 1977 reeds zeer duidelijk

zal hebben doen blijken, dat vele zekerheden zijn weggevallen. Dan zal duidelijk worden, dat voor deze zekerheden andere vormen van denken, leven en samenwerken, maar vooral van te samen geloven, opgang maken.

Nu ik deze karakteristiek van '77 voor u heb uitgewerkt, zal ik u in de gelegenheid stellen eerst eens wat vragen te stellen.

x Kunt u iets zeggen over de te verwachten geestelijke ontwikkelingen in Rusland en andere oostbloklanden?

- Dezen kunnen m.i. het beste omschreven worden als een terugkeer tot de werkelijke bedoelingen van de leer, die men aanhangt.

Het zal u duidelijk zijn, dat hetgeen nu in Rusland bestaat, geen zuiver leninisme meer is, laat staat een zuiver marxisme. De rationalisatie van hetgeen er is, is wel aan deze denkwijze ontleend, maar heeft er in wezen maar heel weinig meer te maken.

De heersende kasteel, die in dergelijke landen bestaat, gedraagt zich in vele gevallen niet veel anders als eens de tsaar en de zijnen zich gedroegen. Zij beschouwen zich als absolute heersers, die hun gelijk met alle middelen kunnen en mogen afdwingen, zonder iemand enige verantwoording schuldig te zijn.

Ik dacht, dat de grote ommekeer in de kommunistische landen in de volgende jaren voornamelijk gelegen zal zijn in het besef - ook bij de gewone mensen - van deze toestand en een zich verzetten hiertegen. Dat enkele intellectuelen de toestand beseffen en zich desnoods daartegen ook verzetten, is normaal. Maar nieuw zou het zijn, wanneer een steeds groeiend deel van het gewone volk gaat inzien, waar de fout schuilt.

Waarop de bevolking lijdzaam, zoals eens de boeren of meer gewelddadig zoals eens de tataren, gaat proberen de zaken langzaam recht te zetten.

Voor Rusland geldt in 't komende jaar: men zal veel moeten gaan toegeven aan de wensen van de eenvoudige burgers, omdat de huidige structuur anders zijn macht zou verliezen.

Van belang is hierbij, dat het rode leger, anders een zeer belangrijke politieke factor, geneigd is zich achter het volk te scharen, zodra men zich richt tegen de bureaucratie.

Bureaucraten en technocraten in de Ussr komen in moeilijkheden en zullen trachten het volk te kopen, al is het maar met brood en spelen. Maar wanneer de oogst te schaars wordt om brood goedkoop te kunnen verschaffen, zorgt zelfs deze benadering alleen maar voor nieuwe problemen.

Het zal o.m. betekenen, dat het buitenland middels handel en producten meer toegang krijgt tot gebieden, waar de mensen tot dan alleen maar met eigen volk in contact kwamen. Naar ik meen betekent dit, dat de mensen vrijer en wat ruimer zullen gaan denken.

Dit vrije denken betekent overigens niet, dat men minder overtuigd kommunist of meer gelovig zal worden. Maar de groepen gelovigen, die nog bestaan in de kommunistische landen, trekken weer meer volgelingen en worden belangrijker. Zoals in '77 reeds zal blijken in Polen en Hongarije.

De situatie in China wijkt hiervan af. Maar hier worden de mensen gekonfronteerd met de mogelijkheden van meer vrijheid in handel en productie, dus de mogelijkheid zelf en met de

eigen groep meer te zijn en meer te verwerven dan anderen. De groep, de familie, de tong heeft steeds in het chinese denken een grote rol gespeeld en de nadruk hierop neemt toe, vooral daar de grote groep van het volk niet benaderbaar meer is en trouw daaraan niet alle gewenste mogelijkheden tot stoffelijke welvaart en ontwikkeling geeft.

Voor velen betekent deze ommekeer ook een teruggrijpen op de klassieke filosofen, die in dit land nu verboden zijn, zoals Laotse en Confucius. Het gevolg kan zijn, dat men zo hier en daar met een soort variant op het maoïsme op de propen komt, zodat de tegenstellingen groeien.

Wanneer ik dus zeg: de geestelijke ommekeer in de kommunistische landen, zo denk ik niet aan een algehele ommekeer in het denken van de massa, maar wel aan een mentaliteitsverandering, waardoor zaken anders worden beleefd en veel als belangrijk wordt gezien, wat men eens als luxe beschouwde, als iets, wat alleen bij de bourgeois van belang was en niet mocht tellen voor de goed getrainde marxist.

x Ik meende, dat er in de Ussr ook nogal wat opwekkingsgroepen waren, die ondergronds werken. U echter legde de nadruk op Polen. Zijn de berichten daarover, die ons bereiken, juist?

- Volgens mij is dit niet van groot belang voor het komende jaar. Maar op het ogenblik is de toestand ongeveer als volgt: Er bestaat een intelligentia, die door eigen instelling niet meer past in de bureaucratische opzet. Groepen richten zich dan ook min of meer openlijk tegen de zwakke plekken van bureaucratie en technocratie. Men kan hen beschouwen als delen van een ondergronds net, dat vooral sociale ideeën verspreidt. Het aantal groepen, dat met actie hiaraan min of meer deel neemt, is betrekkelijk groot. Over het geheel van Rusland werken rond 1500 kernen.

Vaak blijkt de geestelijke behoefte van een mens iets verder te gaan, ook hier, dan men zou veronderstellen. Wij hebben dan ook te maken met ruim 600 groepen, die zich op verschillende wijzen bezighouden met het paranormale. Onder hen is meer dan de helft langzaam overtuigd spiritist geworden. Seances worden vaak gehouden, maar voor de actie ligt de nadruk eerder op boodschappen en voorspellingen, die worden verveelvoudigd en van hand tot hand worden doorgegeven.

Dergelijke stencils en geschriften hebben overigens reeds een vermelding in de Prawda gekregen als "onzin die verspreid wordt". En indien iets dergelijks zelfs in de kolommen van de russische waarheid terecht komen, is duidelijk, dat deze zaken belangrijk genoeg zijn om ergernis te wekken. Wat in een land als Rusland veelbetekenend is voor de verbreiding.

Dan zijn er de kerken. Vele kerkelijke groepen trekken op het ogenblik veel jongeren tot zich. Dit impliceert een verandering van mentaliteit bij een deel van de jeugd. Bij het merendeel van deze groepen kun je moeilijk over ondergronds werken spreken.

Er zijn echter meerdere van deze groepen, die veel doen om prosellieten te kunnen maken. Een deel van hun activiteiten wordt wel toe gelaten, maar zij geven ook onderling steun en verbreiden boodschappen op een wijze, die niet officieel is toegelaten, maar vaak wel wordt geduld, omdat anders te veel schandelen zouden kunnen ontstaan. Ik kan u geen juist getal noemen voor alle groepen die "ondergronds" werken,

maar het geheel van de groepjes, die zich met verbreiding van godsdienstige opvattingen bezighouden buiten de officieel erkende kerk bedraagt volgens mij eerder 3000 dan 2000.

Deze groepen zijn de komende jaren ongetwijfeld van belang, maar op langere termijn zijn de veranderingen in mentaliteit en denken, die ontstaan in de z.g. wetenschapssteden in Siberie, van meer betekenis.

Het gaat hier om enkele gebieden, waarin een achttal steden is gebouwd, die speciaal zich met wetenschappelijk onderzoek bezighouden en bewoond worden door wetenschappelijk gevormden.

De mens, die zich hier met de wetenschap bezig houdt, heeft langzaam ontdekt, dat er meer nodig is om gelukkig te zijn. Dit meer is dan van filosofische aard. Je kunt hier niet spreken van een religieuze ontwikkeling. Dat zou te ver gaan.

Er is echter wel degelijk sprake van een betrekkelijk groot aantal belangrijke mensen, die door geestelijke waarden zodanig sterk beïnvloed en beroerd worden, dat zij daardoor in het geheel van hun werkzaamheden - die erg belangrijk zijn - een visie ontwikkelen en een invloed zijn gaan uitoefenen, die niet strookt met hetgeen door de regering gewenst zou worden.

Men heeft echter, zoals u zult weten, deze steden hard nodig om het westen in te halen en voor te komen. Zij zijn een belangrijk deel in het ontwikkelingswerk binnen de Sovjet-Unie. Daarom worden deze afwijkingen geduld. Of deze groepen ook ondergronds actief zijn, weet ik niet. Maar zo zij al iets doen, zal het zeker niet veel zijn en geen grote invloed hebben. Ik acht ondergrondse activiteit onwaarschijnlijk bij de meesten van hen, juist omdat zij voldoende vrijheid van spreken en denken, zelfs de mogelijkheid tot redelijke gedachtemuitwisseling met geest verwanten hebben.

x Kunt u iets zeggen over de ontwikkeling van Engeland in het komende jaar?

- Stakingen, rommel. Politiek bezien is het een moeilijke situatie. Economisch bezien is een groot deel van Engeland in feite een onderontwikkeld gebied in Europa.

Belangrijke geestelijke ontwikkelingen verwacht ik eerder dan stoffelijke. Door het teruggaan naar allerhande oude overleveringen is in dit land een geestelijk réveil aan de gang, dat helaas niet weerspiegeld wordt in de relaties tussen labour en torries.

Ofschoon, dit is in Engeland zelden het geval geweest. Het bestuur, de regering, zorgden alleen voor pomp en circumstance en trokken zo een schijngevel op, waarachter het werkelijke engelse volk verborgen bleef.

Ik zie in dit land reeds nu een steeds sterker wordende geestelijke ontwikkeling, waarin steeds meer mensen betrokken worden. Daarnaast voorzie ik een grote reeks van economische geschillen van zodanige omvang, dat volgens mij men niet in staat zal zijn einde '77 terecht te stellen, dat Engeland er in enig opzicht ook maar iets beter voorstaat dan nu het geval is. Dit, ook al krijgen zij hun lening wel.

Is dit voldoende?

x Wat denkt u over de geboorteregeling - ondanks het eigenzinnig intreden van de paus. Zal zij voortgang vinden?

- De paus is niet eigenzinnig, maar rechtzinnig. Elke ziel is er uiteindelijk één. Hij staat hierbij zeker niet alleen in zijn benadering van het vraagstuk. In vele regerstaten zegt men eveneens: geboortebeperking? Dat is voor de blanken, maar niet voor ons. Wij zijn zolang slaven geweest, dat wij nu eerst eens ons aantal gaan vergroten, tot wij macht hebben.

Aantal en macht zijn nu eenmaal begrippen, die door vele leiders, geestelijke zowel als andere, als bijna synoniem worden beschouwd.

Indien u zich bezighoudt met geboortebeperking, dan moet u eerder uw aandacht richten op de mentaliteitsverandering, die in het geheel van de wereldbevolking een steeds grotere rol gaat spelen.

Er is minder bereidheid om kinderen voort te brengen, wanneer men niet in staat is die kinderen ook een redelijk bestaan te verschaffen. Zelfs in z.g. onderontwikkelde gebieden neemt dit denken steeds toe. Alleen heeft men in dergelijke gebieden meestal nog niet de middelen, waarmee men de geboorten doelmatig kan beperken zonder gelijktijdig afstand te doen van de voordelen, die uiteindelijk dan weer tot de geboorte aanleiding kunnen worden.

Veelalacht men de lusten altijd nog belangrijker dan de gevolgen. Maar ook hierin zien wij meer en meer verandering komen.

Over het geheel van de mensheid kunnen wij inderdaad rekenen op een toename van de geboortebeperking en de bewuste voortplanting. Voorlopig is dit echter nog niet voldoende, daar in vele pas vrij gewornden landen, dankzij de vreemde ontwikkelingen in deze dagen, een bevolkingsexplosie op zal gaan treden. Dit effect houdt ongeveer 20 jaren lang aan.

Voor Europa kunnen wij stellen, dat, of men officieel geboortebeperking voorstaat of niet, de sociale structuur zelf een gestage afname van het geboortecijfer in de hand werkt.

Is dit voldoende?

x Het opheffen van de verschillen tussen rijk en arm in zuid-Amerika, komt daar nog iets van?

- De rijken zijn alleen rijk, zolang de armen arm blijven. Nu willen de armen wel rijker worden, maar zij weten niet, hoe dit te bereiken. De rijken echter willen niet armer worden en weten wel, hoe dit te bereiken. Wat er op neer komt, dat werkelijke grote veranderingen hier voorlopig niet plaats zullen vinden. Wel vinden soms verschuivingen plaats.

Kijk echter eens naar uw eigen land. Men is hier nu jaren bezig de verschillen van inkomen op te heffen. De verschillen tussen hoge en lage inkomens, zo oreert men, mogen niet al te groot zijn.

Officieel bereikt men mogelijk wel iets in deze richting, maar onofficieel worden de verschillen eigenlijk steeds groter. De eenvoudige man kan mogelijk in een eigen auto rijden, maar iemand met een wat hoger inkomen rijdt in een dienstauto, of krijgt zijn kosten vergoed. Toch kan hij deze wagen in feite ook als privé voertuig gebruiken.

Een eenvoudig mens verdient mogelijk nu iets meer. Men

kan mogelijk wel eens buiten de deur gaan eten. Maar iemand met een hogere positie kan zijn diners buitenshuis op kosten van de zaak schrijven en een deel van zijn persoonlijke luxe als representatie declareren. Men leeft op het "expense account" zoals men dit in de Usa noemt. Deze mogelijkheid, meer op kosten van de werkegever of firma te doen, komt vaak in de plaats van een adequate steiging van het belastbaar inkomen. Belastingtechnisch biedt dit bovendien nog andere mogelijkheden, daar bedrijfsonkosten aftrekbaar zijn, zodat minder winst belastbaar wordt.

Het gelijktrekken van inkomens en levenskondities is zelfs in een land als het uwe niet doenlijk. Eerst wanneer men bewust het gehele westen bereid zou vinden om de eigen levensstandaard met rond 50% te verlagen, zou men voor de armen in de derde wereld een stijging van levenspeil met rond 10% mogelijk maken.

Wie beseft, wat dit in feite betekent, zal zich ook af gaan vragen, of dit geringe resultaat een dergelijke beperking van eigen mogelijkheden wel waard is. In het nu rijke westen zouden immers dan vele mogelijkheden teloor gaan, die in de derde wereldlanden niet kunnen herontstaan.

Dit laatste is een moeilijk probleem. Toch zal het zo hier en daar in het komende jaar wel ter sprake komen. Er zullen echter nogal wat rampen komen, die een verwezerlijking van zelfs de eenvoudigste plannen afremmen. Want rampen komen er, ook in zuid-Amerika.

Bovendien zal men dit jaar duidelijk kunnen konstateren, dat degenen, die in deze derde wereld landen zelf een omwenteling nastreven, dit niet doen om gelijkheid en broederschap te bevorderen. Zij willen eenvoudigweg in de plaats treden van degenen, die hen vernederd en geexploiteerd hebben en dezen nu op hun beurt vernederen en exploiteren.

Het is wel duidelijk, dat, zolang een dergelijke mentaliteit nog de overhand heeft, van een werkelijke ontplooiing van die derde wereld geen sprake kan zijn. Het enige, wat je voor die derde wereld kunt doen, ook in het komende jaar, is volgens mij: de mensen leren, hoe zij middels bepaalde technieken, aangepast aan hun eigen behoeften en gebruiken, beter kunnen gaan leven dan voorheen.

Wat zeker niet betekent, dat je nu in die derde wereld een westerse maatschappij kunt gaan optrekken. Op het ogenblik, dat je in ontwikkelingslanden, in Afrika, Amerika, of Azie, de westerse maatschappijvorm aan de mensen op te leggen, schep je toenemende verwarringen en hoopt zich konfliktstof op, waaraan zowel het westen als deze landen zelf op de duur ten onder zouden gaan.

x De industrialisatie van de gehele wereld is toch onmogelijk. De aarde zou dit niet kunnen dragen.

- Juist. Maar de reeds bestaande industrialisatie kan de aarde ook niet verwerken, dus is zij reeds bezig zich te veranderen.

x Houdt de ellende rond de Noordzee verband met aardbevingen?

- Het heeft ondermeer te maken met atmosferische storingen. Bevingen kunnen indirect invloed hebben op getijden, waterstuwingen, die op kunnen treden. Ook menselijke invloeden spelen een rol. Ik kan dit geheel echter niet zo ontrafelen, dat ik

met zekerheid de hoofdoorzaak kan aanwijzen.

Rond de Noordzee zou ik willen spreken mvan een samenloop van omstandigheden uit de natuur, vaak weer gepaardgaande met menselijke fouten, die waarschijnlijk vooral met de oliewinning-de industrie samenhangen. Maar het gaat wel om ongelukken van grotere omvang.

x Is de breuk bij San Francisco mede de oorzaak voor de explosie, die daar plaats zal vinden?

- Wij weten niet, welke omvang die explosie zal hebben, maar zij heeft in oorzaak te maken met menselijk falen, niet met een aardbeving.

Gevaar voor ernstige bevingen bestaat hier overigens wel en de waarschijnlijkste area strekt zich uit van San Diego Valley tot Canada. Het epicentrum zal waarschijnlijk iets voorbij Los Angeles liggen. Hier schuilt altans het grootste gevaar voor het komende jaar, gezien de spanningen, die reeds nu optreden.

In het ergste geval zal een dergelijke beving dus een groot deel van Californië en een klein deel van het canadese kustgebied beroeren. Voor de gevolgen is belangrijk, welke industrieën zich in de getroffen gebieden bevinden en welke projecten men onder handen heeft.

De bijkomende werkingen kunnen soms zeer grote gevolgen hebben. Een op zich kleine beving, die een chemische industrie treft op het ogenblik, dat deze met zeer gevaarlijke stoffen werkt, kan een falen van het bedrijf tot stand brengen, dat meer offers vergt dan de gehele beving op zich zonder dit zou eisen.

Wat de mensen niet schijnen te begrijpen, is het volgende: vele productieprocessen zijn op het ogenblik even gevaarlijk en soms voor de omgeving zelfs gevaarlijker dan een atoomcentrale.

Wanneer een gaswolk ontsnapt tijdens een kraakproces en het winnen van vliegtuigbrandstof - wat overal op de wereld wel gebeurt - zo is de kans groot, dat een gehele stad of meer in de as wordt gelegd, terwijl vergiftigingsverschijnselen denkbaar zijn in een areaal, gelijk komende aan de oppervlakte van de provincies Noord Holland, Zuid Holland en Utrecht te samen.

Wanneer je je dergelijke dingen realiseert, zul je ook begrijpen, dat een natuurramp op zich nog niet zo fataal behoeft te zijn, maar dat zij onoverzienbare gevolgen kan hebben, wanneer zij een industriegebied treft. Er worden dan processen onderbroken, waardoor gevaarlijke stoffen vrij kunnen komen. Explosies, branden, vergiftigingsverschijnselen kunnen ontstaan en de gehele natuur kan worden aangetast. Deze gevaren zijn heel wat groter, dan men zich gemeenlijk zal realiseren. Om een voorbeeld te geven:

Een tankwagen met een bepaald gas in liquide vorm rijdt over uw wegen. Er gebeurt een ongeluk, de tank stoot lek. Dan kan hierdoor zelfs een stad met de omvang van het moderne Delft in gevaar komen. De inwoners van een dergelijk gebied zullen allen schade ervaren. Ik spreek nu maar niet over de mogelijkheid, dat op korte termijn na de ontsnapping van het gas branden en explosies kunnen ontstaan als gevolg van de aantasting van bepaalde materialen door een dergelijk gas.

Zoiets kan één enkele tankwagen veroorzaken. En nog een ander voorbeeld:

Een persgasleiding loopt midden onder Rotterdam. Deze leiding heeft 2 zwakke punten. Wanneer op een van die punten een breuk zou ontstaan, is er een grote kans, dat ofwel een deel van de binnenstad, dan wel een groot deel van Zuid, het zuidelijke deel van de stad, grote schade ondervindt. Vele huizenblokken zouden in dat geval vernietigd kunnen worden, alsof zij door zware bommen getroffen zouden zijn.

Toch rijden dergelijke tankwagens elke dag langs de wegen en liggen op vele plaatsen in Nederland dergelijke grote persgasleidingen en benzineleidingen.

De moderne maatschappij hanteert nu eenmaal vele gevaarlijke processen, werkt met vele zeer gevaarlijke stoffen en maakt steeds meer gebruik van procedés, die - wanneer zij uit de hand zouden lopen - rampzalige gevolgen zouden kunnen hebben.

Wanneer de natuur opeens ongebruikelijke schokken of ongewone kondities zou veroorzaken, is de kans groot, dat ook zonder menselijk falen dergelijke zaken voor de mensen gevaarlijk zouden worden.

Wanneer dus in b.v. de Andreasfoult een grote verschuiving tot stand zou komen - b.v. 6 meter in korte tijd - zou dit voor een geïndustrialiseerd gebied waarschijnlijk betekenen, dat de schade door de beving veroorzaakt wordt, geëvenaard of overtroffen door de andere rampen, die hierdoor worden veroorzaakt.

Met deze zaken moet je rekening houden, Maar dat betekent nog niet, dat je kunt zeggen: er zal in San Fransisco een ontploffing plaats vinden, dus is de oorzaak een aardbeving. De ontploffing in kwestie wordt veroorzaakt door een samenloop van omstandigheden, niet door een beving.

x Een aardbeving kan dus kenbaar maken, hoe waardeloos bepaalde industrieën in feite zijn?

- Men zal dan bepaalde gevaren aan den lijve ervaren en dus beter beseffen. Maar de mens van heden kan ook zonder een dergelijke drastische demonstratie wel degelijk de gevaren leren beseffen, die hem in een geïndustrialiseerd land plegen te omringen. Bij mijn voorbeelden heb ik geen enkel feit genoemd, dat u niet evenzeer bekend zou kunnen zijn.

x U spreekt van chemische middelen. Maar hoe zit het met de tegenwoordig gekweekte bacteriën en virussen?

- Ook dit kan een levensgevaarlijke zaak worden, maar de situatie is toch weer een enigszins andere. Dergelijke laboratoria zijn gemeenlijk zodanig opgezet, dat - zodra ongewone kondities optreden - automatisch een destructie van de kulturees plaats vindt. Dit met uitzondering van, zover mij bekend, een enkele plaats, die in het aziatische deel van de Oeral ligt.

Hier heeft men z.g. strijdkulturen in zodanig grote omvang ontwikkeld - en er bestaan hier rond 10 kulturen - waarvoor nog geen tegenmiddelen bekend zijn. Zou een dergelijke kulture aenarobe zijn en ontsnappen, dan kan het wel eens een slechte zaak worden. De kans daarop is volgens mij echter zeer klein. Maar indien het ooit zou gebeuren, komt u rustig naar onze zijde tot het gevaar is uitgewoed. Daarna kunt u rustig weer inkarneren, wanneer het nodig is, want dan is er verder niets meer aan de hand.

Ik bemerk, dat u het gevaar te moeten sterven steeds weer als iets verschrikkelijks beschouwt. Maar mij lijkt het erger eeuwig op uw wereld te moeten leven, want dat zou volgens mij wel heel erg vervelend worden.

Sterven is niet zo erg, als u denkt. Hoe u het beleeft, ligt voor een groot deel aan uzelf. Maar wanneer je het licht durft aanvaarden, wanneer je het ziet, is het leed snel geleden.

x - Is het niet heel erg, wanneer je omkomt bij een ramp?

Niet erger of minder erg dan in andere gevallen. Er zijn mensen, die lang tevoren weten, dat zij dood gaan en toch de dood niet willen of kunnen aanvaarden, wanneer het zover is. Wanneer dergelijke mensen dan nog bang zijn voor het licht, maken zij een heel moeilijke tijd door. Er zijn ook mensen, die bij een ramp omkomen, het licht zien en eenvoudig gaan kijken om opeens tot geestelijk bewustzijn in het licht te komen.

Kortom, je kunt hier geen vaste, maar alleen persoonlijke normen aanleggen. Het gevaarlijkste is niet sterven bij een ramp of in bed, maar sterven met angst of verteerd door haat. Waar deze gevoelens bestaan, is de kans wel erg groot, dat je na de dood langere tijd in moeilijkheden zit.

x - Waarom zou je bang zijn voor het licht?

Heel wat mensen zijn bang om in hun hemd te staan. Zij vrezen niet het licht, maar de werking ervan en kunnen niet verdragen, dat zij zichzelf zonder de illusies, die zij rond hun ik hebben opgebouwd, zullen moeten tonen aan anderen.

Wanneer de mensen eerlijker tegenover zichzelf zouden zijn en zouden zeggen: nu ja, wanneer het uitkomt, kan ik er ook niets aan doen, dan zouden de meesten zonder meer het licht kunnen betreden.

Het licht is n.l. niet iets, wat verwerpt. Maar het is wel zo, dat je, om in het licht te kunnen leven, je de eigenschappen van het licht en alle konsekwenties, die daaraan verbonden zijn, zult moeten aanvaarden.

Waarmede het belangrijkste wel gezegd is. Ik koos het jaar 1977 uit in de hoop, dat u zich daarvoor zoudt interesseren. Maar nu bemerk ik, dat u zo pessimistisch reageert. Onthoudt a.u.b. één ding: Er bestaat geen medaille, die geen keerzijde heeft. Alles in het leven heeft ook twee zijden.

Mogelijk zal voor velen inderdaad het leven in '77 wat moeilijker worden. Maar wanneer je je voor je mogelijkheden en de ontwikkelingen in de wereld interesseert, wordt het leven dan gelijktijdig ook zoveel interessanter en ontdek je zoveel nieuwe mogelijkheden om jezelf te uiten, dat je er in feite eerder beter van wordt en zelfs gelukkiger.

Moeilijkheden zijn geen zaken, waarvoor je weg dient te lopen, maar je moet je steeds realiseren, dat zij op kunnen treden. Dus weest niet te pessimistisch. U kunt het allen heus wel aan.

Bovendien, wat maakt het u uit, wanneer elders een aardbeving is? U kunt op de t.v. zien, wat er aan de hand is en op een bijzonder gironummer iets storten en u dan nog heel erg deugdzaam voelen, dat u dit gedaan hebt ook.

Vergeet niet, dat dit alles over de gehele wereld speelt. En zelfs, wanneer er in uw stad eens een keer harde stakingsacties of gewelddadige betogingen zijn, geldt: wanneer dit in

de ene wijk gebeurt, bemerk je er in een andere wijk waarschijnlijk geen steek van.

Ik noemde veel zaken, die allen op zich erg belangrijk zijn en het karakter van het komende jaar bepalen, maar die u persoonlijk nooit allen, laat staan gelijktijdig, kunnen treffen.

Zelfs wanneer u bij een ramp betrokken zoudt zijn, zo dient u te beseffen, dat daarin dan voor velen toch weer de mogelijkheid schuilt zichzelf te bewijzen, zichzelf waar te maken, zodat ook dan er een kans is, dat men uit het gebeuren beter te voorschijn komt.

Dus geen pessimisme a.u.b. Wel is het een tijd met grote veranderingen. Juist de mens, die zich aan de waarden, die eenmaal zijn opgebouwd, wil vastklampen, degene die alleen maar denkt over het behouden van verworvenheden, zal het wel moeilijk krijgen.

Maar degene, die bereid is zich voor de wereld in te zetten en uitgaat van de mogelijkheden, zoals die op elk ogenblik voor hem bestaan, die ook voor zich steeds weer bereid is uit te gaan van de mogelijkheden, waarover hij nu beschikt en wil werken met de middelen, waarover hij kan beschikken, zal zelfs een heel goed jaar hebben.

Nogmaals: geen pessimisme, dat is niet gerechtvaardigd. Denk liever over alle geestelijke en andere mogelijkheden, die voor u kunnen ontstaan. Denk aan de nieuwe betekenis, die intermenselijke relaties voor u kunnen krijgen, denk aan de grote inzet, waardoor u eindelijk kunt aantonen, dat u wel degelijk ook meetelt, wanneer het er werkelijk opaan komt.

Die dingen zijn ook belangrijk en het is misschien zelfs beter te leven in een dergelijke turbulentie en zo eindelijk werkelijk deel van de mensheid te worden, dan met behoud van alle verworvenheden in eenzaamheid verder te sudderen tot magere Hein aankondigt, dat het voor u werkelijk tijd is om te gaan.

Een woord, dat voor mij, zij het in andere zin, eveneens en reeds nu, van kracht is. Want het is tijd voor mij om heen te gaan.

Ik heb getracht uw vragen zo goed mogelijk te beantwoorden en heb u het een en ander verteld over de wereld, zoals ik die zie. Maar wat de toekomst u brengt, wordt grotendeels bepaald door hetgeen u maakt van uw eigen mogelijkheden.

Wanneer u besef en wil bezit, dan kunt u zelfs uw eigen lot voor een groot deel veranderen. Vergeet dit nooit.

Wanneer u daarmee rekening houdt, komt de rest vanzelf. Wat mij betreft: dank voor uw aandacht en prettige feestdagen
Goeden avond.

-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Ook in dit tweede deel van de avond moeten wij ergens over praten. Maar weet u waarover? Niemand. Nou, dan praten wij niet.

Goed, dan kies ik wel wat. Ik begin dan maar met enkele gezegden, die bijna esoterie zouden kunnen zijn.

De grootste wijsheid van het leven is gelegen in het besef van je eigen dwaasheid.

Iemand, die in de spiegel kijkt, ziet niet zijn werkelijke beeld, maar zijn illusies.

De geest leeft in de werkelijkheid, die men in de stof gemeenlijk voor zich probeert te verdoezelen.

En nu ik toch zo bezig ben, hebt u mogelijk ook iets aan het volgende: Degene, die bewust wil worden, moet eerst leren beseffen, dat hij niets weet. Zodra je denkt, dat je iets al weet, kom je niet tot verdere ontwikkeling. Maar hij die denkt, dat hij niets weet, zal alles willen aanvaarden. Combinerende uit zin en onzin komt hij dan tot een voor hem zinvolle ontdekking, waarin hij zichzelf op een voor hem juiste wijze kan uiten.

Dat ben ik alhaast weer vergeten.

Leuk: de meeste mensen vergeten immers alles, waar zij geen zin in hebben? De rest onthouden zij gemeenlijk wel.

Onthouden zij wel. Maar zodra zij iets hebben onthouden, waarvan zij zich liever zouden onthouden, onthouden zij zich van een verder onthouden daarvan. Hierdoor zijn zij dan meervoudige onthouders geworden, tot zij op de duur zelfs geheelonthouders worden. En als zij geheelonthouder zijn, komen zij in een duistere wereld terecht, waarin zij de slok bewustzijn, die zij zichzelf ontzegd hebben, hard nodig zouden hebben.

Aoowahhh!

Mogelijk vindt u het vreemd, maar weet u, dat inwijding en bewustwording vaak veel met kreten te maken hebben? Want voor de kretologie voor mundane doeleinden werd uitgevonden, kende men reeds de magische kreten, waardoor men middels uiting en trilling voor zich een toestand schiep - veelal gevolgd door een vaste reeks handelingen of daden - waardoor men zich met hogere krachten kon identificeren en zo ook die hogere krachten in zichzelf leerde ervaren.

Maar het is natuurlijk maar, wat je er mee wilt. Studenten kennen ook een dergelijke kreet: Io vivat. Wanneer zij dit roepen, weten buitenstaanders, dat zij hun zorgen in gerstenat proberen te smoren.

Geestelijk werken en geestelijk leven moet u echter als volgt zien: Iemand, die werkelijk geestelijk leeft, is iemand, die in de praktijk voortdurend datgene doet, waar hij geestelijk geheel achter kan staan. En iemand, die geestelijk werkt, is iemand, die met het geheel van de ervaringen, die hij in de stof opdoet, zodanig werkt en manoeuvreert, dat hij daardoor een zuiverder beeld krijgt van eigen mogelijkheden en eigen verplichtingen, die hij dan prompt weer in daden tot uiting brengt.

Wat dat betreft, heeft een waar esotericus veel gemeen met een Feijenoord-fan. Beiden brullen: geen woorden maar daden. Maar misschien kun je het beter anders formuleren:

De mens, die zoekt naar het onbekende, moet eerst zichzelf leten kennen. Want veel van de geheimen, die wij in de kosmos plegen te zoeken, liggen in onszelf besloten.

Zolang wij ons niet met onszelf bezig houden,

zullen wij nooit kunnen ontsluiëren, wat er waarlijk buiten ons bestaat, daar wij eerst op grond van zelfkennis kunnen beseffen, hoe wij waarnemen en wat wij feitelijk zelf zijn. Dan eerst kunnen wij een terechte konklusie trekken omtrent het geheim, dat buiten ons bestaat.

Toch moet ik soms lachen, wanneer ik sommige mensen z.g. geestelijk bezig hoor. Geloof, zo roepen zij, geloof het nu maar, dan komt alles goed. Wat geen leugen is, want het geldt voor degene, die het geloof verkondigt. Maar dat zegt men er nooit bij.

Geloven betekent aanvaarden, volgens de menselijke gebruiken. Maar werkelijk geloven is toch iets anders: een innerlijk weten. Wanneer je innerlijk iets zeker weet, ook al kun je het buiten je nog niet bewijzen, dan zul je het op de proef kunnen stellen, door de erkende waarheid steeds weer te gebruiken, er mede te werken en er naar te leven. Zo bereik je dan het ogenblik, dat je werkelijk zeker weet en anderen je beginnen te geloven.

Maar wanneer jij het dan verder maar gelooft, komt er van je geloof nog niet veel terecht. Wonderlijk genoeg gebeurt dat nogal eens. Want heel veel mensen vergeten, dat alles op zich alleen maar een begin is.

Een collega van mij had overigens eens moeilijkheden met een begin. Het was op een zondagochtend in een heel vroom gezelschap, zo vroom, dat zij begonnen met een gezang.

Hij sprak deftig: Broeders en zusters.... Want je kunt tegen dergelijke lui geen "beste mensen" zeggen, want dat zijn zij niet, zodra de geest er bij te pas komt. Hij sprak dus plechtig: Broeders en zusters, beseft, dat de mens slechts een rups is..... Toen stond ik er naast en fluisterde: Je bedoelt een engerling. Nou, en toen kon hij niet verder meer.

Maar uiteindelijk werd het toch nog een mooie preek. Ik heb trouwens zelf ook eens zoiets gehad - niet hier, maar ergens in de V.S., ik meen in Utah.

Hoe dan ook, daar zaten zij ook te wachten op iemand, die door zou komen met een stukje wijding. Overigens doen zij dat daar desavonds en u hier gemeenlijk in de ochtend. Maar het verschil is niet groot.

Ik kreeg de baan en moest doorkomen. Ik besepte wel, dat het nodig was de sfeer te handhaven en deed dus ook maar wat deftiger dan normaal: Broeders en zusters, ik kom tot u om u mijn bescheiden inzichten kenbaar te maken.

Het hele stel zat meteen met open monden te kijken. Dus ik ging verder: Iemand, die zo bezopen kijkt, omdat hij geestelijke hoogheid zoekt, kijkt verkeerd. Hij moet eerst eens naar zichzelf kijken. Want hij, die naar zichzelf kijkt, zal een geestelijke waarheid ontdekken. Wanneer hij die heeft en toch zichzelf niet al te laag begint aan te slaan, krijgt hij uiteindelijk de hoogte.....

Wat overigens maar een vrije vertaling is. Maar zeker is wel, dat dit begin mij niet geheel in dank werd afgenomen. Vreemd, wat ik bedoelde, begrepen zij kennelijk niet, maar wat ik zei van hun stupide staren - stupid stare - had het kennelijk voor hen al gedaan. In feite sprak ik over: staring stupidly at the highness and holiness of the ghost. Nou ja, the ghost goes west...

Dergelijke avonturen kun je als geest meemaken. En zo ziet u, dat je onwillekeurig van alle esoterie in de meer mundane zaken terecht komt. Maar dat komt voornamelijk, omdat de mens, die op uw wereld leeft en tracht in de sferen te leven, op aarde geen leven heeft en in de sferen niet leeft.

Maar iemand, die op zijn eigen wereld leeft en probeert de juiste sfeer in zijn leven tot uitdrukking te brengen, leeft in de sferen. En hoe meer hij levend is in de sferen, hoe beter hij ook leeft op aarde. Anderen mogen dan denken, dat je geen bepaald aangenaam leven hebt, maar zelf beleef je het anders en vindt het het werkelijk uitstekend.

Het wonderlijke is wel, dat de meeste mensen denken, dat zij het goede in het leven kunnen bepalen aan de hand van inkomsten en andere bezittingen. Maar wanneer je het goed beziet, is een mens net een schip. Wanneer hij in ballast vaart, verdient hij niet. Een mens zonder ballast kan geestelijk veel meer opnemen, verwerken en vervoeren. Waardoor hij als vanzelf in vervoering komt en zo zijn lading geestelijk kan lossen. Na het lossen krijgt hij bovendien zijn loon in de vorm van erkenning.

Maar laat mij op die toer niet te lang doorgaan, want de meesten onder u zitten mij nu al aan te kijken, of ik verdomde Louwietje zelf ben. Niet allemaal, want enkelen beginnen nu fluisterend ijverig uit te leggen, wie ik dan wel ben.

Vreemd, soms krijg ik het gevoel, dat ik een soort geestelijke komiek ben geworden. (Stem: dat is ook zo.) Dank u. Maar het betekent in ieder geval niet, dat ik alleen maar domme dingen zeg.

Trouwens: een goede komiek is iemand, die zó wijs is, dat de meeste mensen niet begrijpen, wat hij zegt en daarom lachen. Maar goed, laten wij dan even mijn spelletje spelen. Dat is trouwens beter ook, want dit is maar een vreemde tijd. Net is Sinterklaas uitgerijmd en prompt komt de kerstman al met zijn ballen aansleeën.

Racefiets: schoon vervoermiddel, dat loopt op zweet.

Kerstboom: een boom, die, in onnatuurlijke toestand verkerende en fraai versierd, de hond een verleiding bezorgt, waaraan hij niet toe mag geven.

Kerstdiner: vreten op aarde.

Vuurwerk: symbool van de menselijke rede: veel lawaai, enkele vonken en de rest is stank.

Werkezel: iemand, die door anderen gebruikt wordt. Daarom is hij een ezel. Hij werkt, omdat hij nog niet beseft, dat hij daardoor anderen het luieren mogelijk maakt.

IJzel: een gelegenheid voor de mens eens een slippertje te maken, dat hijzelf niet waardeert.

IJzingwekkend: de wijze, waarop mensen denken anderen tot het goede te kunnen brengen.

Veiligheidsraad: een veiligheidsklep, waardoor in feite de onveiligheid op aarde groter wordt. Indien er geen veiligheidsraad was, zou de veiligheid op aarde groter worden, omdat minder mensen het eens zouden zijn omtrent te maatregelen, die zij tegenover anderen gaan nemen om de veiligheid te waarborgen. Met alle gevolgen vandien.

Ontwikkelingshulp: iemand, die niets heeft, een sierraad geven, opdat hij er voortaan niet zo kaal meer bij zal lopen. Of, anders gezegd: een goede daad maken, van hetgeen je toch

teveel hebt en kwijt moet, zonder de markt te bederven.
Ware ontwikkelingshulp betekent: een ander helpen zichzelf te ontwikkelen, zonder je eigen ontwikkeling aan de ander op te dringen.

Griezelig: elke mens, die zich per ongeluk in zijn ware gedaante toont, terwijl hij denkt, dat u hem anders ziet, dan hij is.

Hulde: Dank u. Overigens: een eerbetoon, dat men anderen zelden doet toekomen, om hetgeen zij gedaan hebben, maar meestal aanbiedt, om hetgeen zij schijnen te zijn.

Spitsvondigheid: het vermogen de scherpte te ontdekken, die door anderen meestal begraven wordt onder mooie woorden.

Heiligheid: datgene, wat bestaat, zolang anderen niet weten, wat je werkelijk gedaan hebt.

Schijnheiligheid: de heiligheid, die je anderen voorgoocht, opdat zij niet zullen ontdekken, wat je werkelijk doet.

Genade: datgene, wat je gegeven wordt, omdat wat je niet pretendeert te zijn. O, ik zal het wel even uitleggen: Genade is een kracht of een inzicht, dat je gegeven wordt, omdat je in staat bent deze ook te ontvangen. En dat kun je alleen, wanneer je niet probeert te doen tegenover de hoogste kracht, of je meer bent, of anders bent dan je bent.

Genadebrood: brood, dat gekruid is met alsem.

De paus: iemand, die uitgemaakt wordt voor de leider van de hoer van Rome, ofschoon ik niet weet, hoe hij dat ooit heeft kunnen worden.

Dialog: het vermogen van twee mensen niet slechts tot elkaar te spreken, maar soms ook even naar de ander te luisteren.

Dia: projectieplaatje, waarop veelal dingen staan, die je er niet op zou verwachten.

Loog: verleden tijd van liegen. Het geeft aan, dat er sprake was van liegen. Vandaar astroloog, theoloog enz. Maar ik ga sluiten. Nog even een wens voor jullie allen:

Ik wens jullie een kerstmis, waarbij je zelf in vrede leeft en dat, wat jij de mensheid geeft, ook jou ruimschoots wordt geboden, zodat je een enkele dag, vergetende al zijn en noden, in diep geluk, stil in jezelf, de liefde Gods ervaart.

En daarmee is het afgelopen, vrienden. Veel genoegen, prettige feestdagen, kortom alles, wat u zichzelf toewenst, zij u ook mijnentwege toegewenst. En alles, wat u uw burens toewenst, die u niet zo graag moogt, wens ik u niet toe.

Goeden avond.

-0-0-0-0-0-

t.u.a.

Daar de beide volgende vrijdagen zouden vallen op 24 december en 31 december, zullen onze bijeenkomsten op deze dagen niet plaats vinden.

Wel vindt er een bijeenkomst plaats op 26 december, aanvang 11 uur. Hiervan kan echter geen verslag verschijnen, daar het karakter van de bijeenkomst volgens de Geestelijke Leiding daartoe niet geschikt is.

Ons eerstvolgende nummer, verslag van vrijdag 8 januari, zal u dus eerst rond 16 januari bereiken.

Namens alle medewerkers: prettige feestdagen!!

red.

d.d. 17 december 1976

-0-0-0-0-0-